

**Державний навчальний заклад
«Мелітопольський багатопрофільний центр ПТО»**

Творча робота

«Творимо заради майбутнього»

Виконала: Гориченко Дар'я Романівна
Керівник: Світлана Петрівна

*Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!*

Т. Шевченко

**Творча робота
в номінації «Література»**

Новела

«Вишита пісня»

Вишита пісня

Поміж рудої трави, що її висушило пекуче сонце, синіми зірочками розсипалися волошки. Вони все ще не втратили свого кольору, хоча їх потріпали поривчасті суховії, полив дощ, присипала сіра пилюка. Ніжні квіти виявилися незламними перед сильними природними стихіями. Можливо, і ми так, – вистоїмо, незважаючи на все?

З такими роздумами я поверталася після прогулянки до будиночка бабусі. Я тільки-но підійшла до хвіртки, а вже почула бабусин спів. Щоб вона не робила, як би не було у неї на душі, – вона завжди співала. Я любила відпочивати на канікулах у бабусі, бо з нею було весело, цікаво. Зараз, перекручуючи в голові всі події, розумію, що саме від бабусі я навчилася співати, складати казки, розбиратися у лікарських травах. Але я задаюсь питанням, а звідки у неї такий хист до всього? Звідки такі знання?

У старенької завжди одна відповідь: «Це наше сімейне. Всі такі були». Взагалі-то, я мало знала про свій родовід. Матуся завжди заклопотана, тато в роз'їздах, – не вистачало часу на спілкування.

Червневий вечір пах матіолою, огортав зоряною ковдрою щедрі українські поля, із саду долинав переливчастий солов'їний спів, а йому в супровід дзвеніли цикадами запашні лугові трави. Від всього цього паморочилося в голові, тікала з-під ніг тверда земля. Коли я зайшла до хати, то бабуся вже накривала на стіл. В хаті пахло варениками з вишнями, чаєм з духмяних трав, які збирали вчора.

Раптом почувся гуркіт грому, небо осяяла блискавка і пішов рясний дощ. Злива була не довгою: нічне небо почало засвічуватися поодинокими зорями, які несміливо виблискували красою перед місяцем, а він байдуже дивився на власне відображення в невеликій калюжі.

Місяць зазірав у вікно кімнати, ніби заглядаючи за куліси. Певно, думав, в такий час усі повинні спати. Але ні, ми не спали.

– Бабусю, чому ти не спиш?

– Ой Даринко, щось сьогодні цілий день мене огортають спогади. Ти уявляєш, навіть дитинство згадала.

Бабуся поцілувала мене, щільніше засунула фіранку, щоб місяць припинив зазірати у вікно, і лягла на сусіднє ліжко.

Місяць ніби почув думки літньої жінки, натягнув на себе ковдру з хмар, щоб не заважати. Нехай посплять. Та тієї ночі ми не спали. Це була ніч спогадів, сліз, ця ніч стала книгою родинних таємниць, книгою цілого життя.

Свою розповідь бабуся розпочала з розповіді про дитинство своєї мами, моєї прабабусі.

– Мати моя, Катерина, народилася в заможній родині. Вона була сьомою дитиною. Росла кмітливою і талановитою дівчинкою. Родина взагалі була творчою. Її Мама мала чарівний голос, а батько вмів грати на гармошці, на сопілці. Було ввечері зберуться всією родиною, та як почнуть пісні виводити, то все село до їхнього подвір'я сходилось.

Бабуся підійшла до шафи і дістала вишитий рушник.

– Це перший рушник, який вишила моя матуся. Я зберегла його, щоб передати тобі, Даринко. Цей рушник скрізь був з твоєю прабабусею. Він став для неї оберегом, а потім матуся подарувала його мені.

Я розгорнула вишитий рушник, який вже втратив колір, де-не-де були дірочки, але мої пальці відчували кожний хрестик узору, кожную ниточку, яку колись давно вишивала молода дівчина. А бабуся Ганна продовжила свою розповідь.

Моїй прабабусі рано довелося подорослішати. Прийшли страшні тридцять роки. Совети забрали землю, будинок. Родині довелося жити в чужій хаті – пустці. Але це було ніщо в порівнянні з тим, що через тиждень заарештували батька. Вночі він проліз в церкву, де зберігали зерно, щоб набрати для родини. Мабуть, хтось це бачив і доніс на батька. Після довгих катувань, його відправили в табори. Мама Катрі проплакала кілька днів, але, що це змінить? Семеро дітей просили їсти. Інколи по три дні нічого не їли. І тоді жінка, ховаючи від дітей сльози, починала співати, бо чоловік завжди говорив, що пісня дає надію і може розрадити.

Часто в їхній хатинці чути було страшний нелюдський крик матері. То був біль матері, яка втратила дітей, що не витримали холоду та голоду. Яка мати зможе це пережити?! Померло четверо діток. А вона жила, намагаючись врятувати хоча б одну дитину. Катруся вижила, вона була схожа на живого мерця, але завжди щось наспівувала, бо мама її вже більше не співала. Катря була як на свій вік дуже маленька, і тому мати її брала з собою на пошуки їжі.

Мала Катруся, замурзана, але щаслива, босоніж стрибала в калюжі в той час, як її мати крадькома рвала горох на колгоспному полі, аби хоч чимось нагодувати ще трьох голодних дітей, які чекали в старій облупленій хаті.

Найтяжче було взимку. Лютий мороз сковував тіло, від голоду втрачали свідомість. Найстарша Уляна не дочекалася весни.

Катря дізналася, що можна заварювати дубову кору та пити чай. А з жолудів, перетерши їх в муку, робила перепічки. Коли мати вже не могла ходити, бо від голоду розпухли ноги, Катря доглядала за нею. Вночі пробиралася до ям з відходами, і вибирала гнилу цибулю, картоплю чи буряки. Ця знахідка взимку була справжнім святом. Під весну, коли трохи потеплішало, всі так охляли, що вже не вставали з ліжка. Ходила лише Катря. Обдираючи пальці до крові, вона рвала зелену травичку, що пробивалася із-під снігу. Так вона рятувала рідних від голодної смерті. Інколи щастило більше, коли на річці вдавалося зловити жабу. Виходила смачна юшка. Саме в такі тяжкі хвилини Катруся навчилася вишивати. Вона пообіцяла собі, що як тільки вишиє рушник, то тато повернеться додому. Голодна смерть наче оселилася в бідній хатині, – в березні, крім Катрі та мами, всі померли.

Батько повернувся з таборів за місяць до початку війни. Неголений, страшний, ледь переставляв пухлі ноги, замотані в ганчірки. Він не відразу впізнав Катрю, бо з маленької дівчинки, яку він бачив останній раз, Катря виросла в статну красуню. І саме цього дня вона закінчила вишивати рушник. Не дивлячись на слабкість, після повернення чоловіка, мама наче ожила. Все горнулася до батька, обіймала єдину доньку та просила у тата прощення, що не вберегла дітей. Одного ранку Катря прокинулася від співу матері, – життя знову повернулося в родину.

Катря ходила до школи, багато читала. Одного разу пішла з подружкою до клубу, де вперше зустріла Максима.

Бабуся взяла портрет, з якого посміхалася Катря зі своїм чоловіком Максимом, батьком бабусі Ганни. Але то було пізніше. А поки що Катря готувалася до випускного вечора. Мама пошила їй гарну сукню зі свого старого плаття. Молодь зустрічала ранок дорослого життя, планували майбутнє.

Звідки було знати дівчині, що вже вранці ворожі літаки нищитимуть недоспілий хліб на сільських нивах?

Максима забрали на війну. Катря стримувала сльози, щоб не показати свою слабкість. Закохані дали один одному обіцянку вірності в коханні на все життя. Катря подарувала Максимові свій перший вишитий рушник, щоб завжди оберігав хлопця та нагадував про неї.

Батько записався добровольцем, і теж відправився на фронт. Більше його Катря ніколи не бачила. Пізніше, після перемоги, родина дізналася, що батько загинув як герой: рятуючи побратимів, він з однією гранатою кинувся на ворожий танк. Йдучи на вірну смерть, цей сивочолий чоловік співав українську народну пісню, яку вони любили співати з мамою.

Від Максима спочатку надходили листи, але потім зв'язок перервався. Дівчина не знаходила собі місця. Забувши про уроки атеїзму, вона починала і закінчувала день молитвою.

Пізніше з'ясувалося, що Максима і його товариша захопили в полон. Знущання та голод змінила хлопця до невпізнання. Одного разу його мало не розстріляли, бо фашист побачив прихований вишитий рушник, і почав по ньому топтатися. Максим накинувся на ворога, вирвав рушника і пригорнув до грудей. Його врятувало диво: в той день в табір приїхав бауер, який набирав полонених для роботи, і тицьнув пальцем на Максима, який вразив своєю спритністю та сміливістю. Так Максим почав працювати на фермі. Хлопець відразу вирішив втікати: краще вмерти, але вільним, чим бути рабом. Лише з третього разу йому вдалося втекти. Хлопець хотів повернутися в свою роту, йти й далі воювати, але його звинуватили у шпигунстві та відправили в табір. Вночі, коли холод в бараках проймав до кісток, на соснах кричали сичі, Максим брав рушник і пошепки співав пісню для Катрі.

Проїшли роки. Від коханого не було звісток. Катря кожного дня виходила за село, з надією, що побачить коханого.

Був ранній ранок. Невисокий чоловік у картатому пальті та темному капелюсі зійшов з автобуса біля села, і пішов прямо до хати Катрі. Дівчина вийшла на зустріч незнайомцю.

– Чим я можу вам допомогти?

– Катрусю, це я.

Земля попливла з-під ніг дівчини. Це ж її коханий, її Максим! Та хіба його впізнати?! Сивий, змарнілий. Але живий!

Хлопець важко повертався до мирного життя. Сховався від нього, як равлик, у мушлю своєї самотності. Та Катря своїм коханням, турботою розтопила крижану душу коханого.

Згодом зіграли весілля. Руки молодятam перев'язали вишитим рушником, який став не тільки оберегом, а й вишитою історією родини. Через рік народився первісток Михайлик, потім Ганнуся. Так і жили дружньою родиною, збираючись за столом, співаючи пісень, доки діти не вирости, та не розлетілися з батьківського дому.

– То ж бачиш, Даринко, в кого я така співоча. Ніколи не могла й подумати, що вашому поколінню теж доведеться пізнати жахи війни.

Я розмазувала сльози по обличчю і ніжно пригорталася до бабусі. Скільки ж всього довелося пережити нашому роду. Але вони вистояли. Система не змогла їх зламати. Бо ми – українці, ми непереможні. Шкода, що я не знала ні прабабусю, ні прадідуся, але була горда, що я їхнього роду.

Тільки під ранок я задрімала. Коли прокинулась, то бабусі вже не було. На столі стояв сніданок і записка, де шукати бабусю. Швиденько поснідавши, я побігла до сільського клубу. Там було людяно, стояло безліч машин. Але найбільше мене вразила англійська мова, яку я почула зі сцени. Підійшовши ближче, я побачила таку картину: бабуся разом з іншими жіночками давали інтерв'ю іноземним журналістам, вогні софітів яскраво падали на їхні костюми.

Всі були у вишитих сорочках, яскравих хустках. Коли закінчилось інтерв'ю, то залогою полинула пісня. Це був не просто спів. Мені здалося, що моя душа зріднилася з чарівною мелодією і полинули Україною: розкішними полями, квітучими садами, горами та ріками. Раптом мелодія змінилася, і я відчула біль і жаль за втраченим життям захисників. Здавалося, що цей спів обійняв доньок і синів, що в окопах, що захищають нашу землю. Після закінчення пісні запанувала мертва тиша. Я наче прокинулася, витерла сльози, що градом стікали по щічкам. Знімальна група, перекладачі та гості теж витирали заплакані очі. Тоді я й зрозуміла, що це були не просто пісні, це історія країни, історія кожної української родини, це біль і радість, сподівання і надії.

Ввечері, вдома, бабуся розповіла, що вони разом з жіночками села вже давно збиралися разом на свята та дарували свій спів односельчанам, також їздили на обласні огляди творчих колективів. Коли почалася війна, то вони вирішили збирати кошти для ЗСУ. На репетиціях не тільки співали, а й плели маскувальні сітки, готували страви. Одного разу їхній виступ зняли на телефон та виклали в одну з соціальних мереж. Так про колектив «Вербиченька» дізналися у всьому світі. Це допомогло у збиранні коштів для захисників. Бабуся сказала, що не хотіла хизуватися перед родиною. Але тепер всі дізнаються. Дійсно, на ранок телефонували всі рідні і знайомі. Телефонували люди, які змушені були виїхати за кордон.

З того часу, як тільки мала змогу, я проводила всі дні у бабусі: допомагала волонтерам, робила окопні свічки.

Я твердо вирішила навчитися вишивати, щоб створити свій оберіг. Коли я виходитиму заміж, то подарую його нареченому, адже так робили всі жінки нашого роду.

Кожного вечора ми сиділи з бабусею та вишивали рушники, співаючи пісень. Саме слова пісень надихали на тему узору. Бо вишивка – це історія життя.

Тепер я точно знаю, що історію життя творимо ми самі. Творимо, незважаючи на зневіру, яка нерідко полонить думки, незважаючи на втому, що охоплює не лише тіло. Спогади приходять до нас у згадках та в болісних снах. Але це наші спогади, це моменти нашого життя.

Ми всі різні, одних не відпускає минуле, інші остерігаються майбутнього.

Як знайти оту рятівну золоту середину? Інколи потрібно прислухатися до порад людей, які мають за плечима чималий життєвий досвід, а інколи власне серце підказує.

Життя нерідко ставить нас перед вибором, від якого залежить наше майбутнє. Як тут не помилитися?